

תשובה

יש לציין שבדברי בן־יהודה על האקלים ותנאי־המקום אינם חדשים ומקוריים ביותר, ורבים מחוקרי לשונות ומבטאים עמדו על זה עוד לפני בן־יהודה. כסתיירה למסקנת אורלן שאין לה שום יסוד בדברי בן־יהודה על „אקלים” ו„תנאי מקום” וגם מהעדר ידיעה על חיי בן־יהודה בשנות גלותו באמריקה, כתבתי: „אם גם נחוץ למצוא סמוכין לדבריו באקלים ותנאי המקום — לא ליהודי אמריקה, כראם לעדות השונות בארץ ישראל התכוון, ולא במסקנה וגם לא כהשערה אמרתי זאת, כי אם מפני שהגתה זו מתקבלת יותר על הדעת ממסקנתו של אורלן. האם לפי דברי הריצנוט של „ארבעים שנה באמריקה” אין „הסמוכין האלה נמצאים כלל בדברי בן־יהודה המובאים בזה בשתי נוסחאותיהם”, יש מקום לשאול: למה טרח אורלן להביא שתי נוסחאות, בעת שההצאה שביאה בחוברת שהוציאה זהסתדרות יצאה מעטו של בן־יהודה, ו„מהנוסח” ב„התורן” סילק בן־יהודה אתריותו, וכן יש להעיר שגם במסקנת אורלן ישנן שתי נוסחאות. דבריו למעלה: „משום זה לא קינא לה באמריקה” אינם נמצאים ברצוניה שלו. בה יביא את עדותו של שארפשטיין „כי לא היתה בהוצאתו של בן־יהודה משום קנאות למבטא הספרדי” (עמ' נא מר אורלן במאמרי „בן־יהודה והמבטא הספרדי”, ומצא את הערתו על זה).

מעדותו של אהוד בן־יהודה אין שום ראייה לצדקת הגזתו של אורלן. מתי שמע אהוד מפי אביו „שהוא לא התכוון כלל להעביר את בני הגלויות על מבטאיהם העברים השונים, לפני מלחמת עולם א' או אחרי המלחמה? לפני המלחמה היה אהוד נער צעיר לימים, ובימי ישיבת משפחת בן־יהודה באמריקה נמצא אהוד בגרמניה. אולי שינה בן־יהודה, אחר המלחמה, את דעתו בשאלה המבטא בתפוצות הגולה, אבל לפני שובו לארץ ישראל מאמריקה ידועה למדי עמדתו השלילית למבטא האשכנזי וגם

בציטטות מהוצאת בן־יהודה וזכרונות שארפשטיין וגם מבחינת העדות של אהוד בן־יהודה שמביא מר אורלן אין משום תיווך וסייע למסקנתו „שהשפיע על כך יהודה מעט הקרוב עם היהדות האמריקאית” תקמידתו על „אקלימה” ו„שאר תנאים”, כי המבטא הספרדי, שהיתה ברכה בו לתחית הדיבור העברי בארץ, אינו בהתאם ל„אקלים” ו„שאר התנאים” של לימוד הלשון העברית באמריקה. „נקודת התורפה” של מסקנתו זו היא שאורלן ביסס אותה על יסוד רדף — זכרונות שארפשטיין, וכפי שהראיתי במאמרי „בן־יהודה והמבטא הספרדי”, יסוד שארפ־שטיין את זכרונותיו אלה על הדין וחשבון של ועידת ההסתדרות העברית שרשם המגוה אהרן פרגל ונדפס ב„התורן” (זה המקור שאורלן מכיר למעלה שארפשטיין השתמש בו, אבל לא הזכיר אורלן את שם הסופר והעיתון). וכן גם הוכחתי שנעלם מעיני שארפשטיין גילוי הדעת של בן־יהודה ב„התורן”, שבוין והתשבון נמסרו דבריו שלא כהלכה.

אלמלא עבר אורלן על החומר ב„התורן”, מציין במאמרי „ההסתדרות בתקופתה הראשונה” ומשחה את השינויים ברשימת הזכרונות של שארפשטיין שנדפסה ב„הדואר” והשינויים שעשה בהכניסו אותה בספרו „ארבעים שנה באמריקה”, לא היה בא למסקנה זו.

הוצאת בן־יהודה היתה מדעית, לא הטיף בה להכריח הספרדית וגם לא התנגד למבטא האשכנזי או מבטא אחר. וכן לא נגע בן־יהודה בהוצאתו זו בשאלת הגנת המבטא בלימוד העברית בבתי הספר באמריקה. הוא לא התעניין כלל במצב החינוך העברי בארץ זו, ומלבד ביקורו בבית הספר הלאומי לנעורות בהנהלת המגוה ת. א. פרידלאנד, לא ביקר שום בית ספר עברי. לא היה לו לא מעט קרוב ולא מעט רחוק עם היהדות האמריקאית, עד שנוכל להסיק מסקנה כזו שבן־יהודה הסכים להרבה ואשכנזית בגולה.

קנאות למבטא האשכנזי, אבל לפניו בימי
 "אחיעזר" "עגב" על הספרות, הכל לפי
 צרכי השעה. ומה ראייה יש כאן?
 א. ר. מלאכי

כאן, בניו ערק, הביע את קנאותו למבטא
 הספרדי. וכן בלתי מובן לשם מה הבנים
 אורזן את דגאל פרסקי בכעיה זו. אחרי
 תקומת מדינת ישראל התחיל פרסקי להראות

ספרים שנתקבלו במערכת

מאות וחמשים שנה לפטירתו. יוצא לאור
 ע"י מחלקת התרבות של הקונגרס היהודי
 העולמי בניו יורק והמחלקה לחינוך ותרבות
 תורניים של הסוכנות היהודית, ניו יורק,
 זיפר, יעקב, איש היה בארץ, חמישה
 סיפורי מעשיות שבהם מסופר מקצת חייו
 של ר' ישראל בן אלעזר ז"ל המכונה
 הבעש"ט. ציורים יוסף ברגר. הוצאת ספרים
 מ. ניומן, בע"מ, תל אביב, תשס"ו, 168 ע'.
 ...י. זיפר, מן הדקים והמעודנים בסופרי
 אידיש, המעתיק בעצמו יצירותיו לעברית...
 מספר באהבה ובהוקרה, בנעימה לירית דקה.
 ספר השחה לגפס הצעיר והבוגר כאחד.
 רות, בצלאל (ססיל), היהודי דישראל.
 עברית י. אורן. הוצאת ספרים מ. ניומן
 בע"מ, תל אביב, תשס"ו, 211 ע'.

הלויצ'היק, יהודית, מושגי היהדות בת-
 קופת ההשכלה. הקדמה מאת פרופ' יוסף
 קלוזנר. ספרית "עודד" לעבודות דיפלומה
 ועבודות דוקטור. הוצאת "דביר", תל אביב,
 בהשתתפות פרס קלוזנר של עיריית תל-
 אביב ומוסמכי האוניברסיטה העברית
 בירושלים, 1955, 131 ע'.

הלר"חילנסקי, שרה, ר' יצחק עראמה
 ומשנתו. הוצאת מוסד ביאליק וחברת "דביר".
 ירושלים ותל אביב, תשס"ו, 236 ע'. הספר
 בא להעמיד את משנתו הפילוסופית של
 יצחק עראמה על בניין שיטתי ולקבוע את
 מקומו בתולדות הפילוסופיה העברית של
 ימי הביניים.

הרטביט, תורתו ואישיותו, בעריכת ד"ר
 שמעון פרבוש. קובץ לרגל מלאות שבע

בשורה טובה!

למחברים, מוציאים לאור ולכל המעוניינים
 בעסקי דפוס —

ההזדמנות המצויינת ביותר להדפיס ספרים, כתבי-עת וקונטרסים
 מכל הסוגים — היא בבית הדפוס של המדפיס המפורסם

אברהם שאולזון

העובר למיאמי, פלורידה, והחל מאמצע
 פברואר הוא ממשיך שם את פעולתו

אף להבא נקפיד על טיב העבודה, שכבר יצא לה שם בכל הארץ.
 בגלל הסידורים הטכניים המשוכללים, עם במידור רגיל או על-ידי
 צילום (פוטו-אופסט) בכל שלוש הלשונות, תיעשה כל הזמנה
 בזמן הקצר האפשרי ביותר ובתכלית הדיוק וההידור ובעיקר --
 במחירים השווים לכל נפש.

בית-הדפוס יעמוד תחת היחידסידיקציה של אגודת הסדרים
 היהודיים, סניף 83, בניו יורק

ABER PRESS INC.

2512 N.E. SECOND AVENUE, MIAMI, FLORIDA